

Kunnskapsdepartementet

[Att: Navn]

Vår ref.: Kristine Bettum

Saksnr.: [nr]

Sted: Oslo

Dato: 28.10.2022

Innspill til prioriteringer i utsynsmeldingen

Virke viser til muligheten om å sende skriftlig innspill i etterkant av Kompetansepolitisk råd 20. oktober hvor prioriteringer i utsynsmeldingen ble diskutert.

I møtet fremhevet Virke tre viktige prioriteringer i kompetansepolitikken:

- Utdanningstilbudene må være tett på arbeidslivets behov og premisser, både i innhold og i form, slik at opplæringen er relevant og kan kombineres med å være i jobb. Bransjeprogrammene er et konkret tiltak de siste årene for å imøtekomme arbeidslivets behov for opplæringstilbud. Denne ordningen bør videreføres og bygges videre på.
- Arbeidsmarkedstiltakene og kompetansepolitikken må i mye større grad enn i dag sees i sammenheng. Mange av Virkes medlemsbedrifter har forholdsvis lave krav til formell utdanning. Kompetansen for å utføre en jobb utvikles i stor grad på arbeidsplassen. Da trenger vi tiltak og systemer som støtter oppunder at folk kommer inn i arbeidslivet og lærer opp der. Virke har lenge etterlyst økt bruk av lønnstilskudd og modeller der virksomhetene er tett på rekruttering og opplæring av kandidater som kommer fra Nav.
- Arbeidsplassen som læringsarena må synliggjøres og anerkjennes mer fremover dersom vi skal lykkes med en kompetansepolitikk som tar livslang læring på alvor. Det var også vårt innspill før sommeren, men vi registrerer at i det utkastet vi har fått tilsendt så er dette fraværende. Utdanningen med å hele tiden ha rett kompetanse til rett tid i virksomhetene, mener vi først og fremst løses med bedre bruk av arbeidslivet som læringsarena. Som en forlengelse av det er det helt avgjørende at vi gjennom trepartssamarbeidet utvikler et system for å dokumentere kompetansen man opparbeider i arbeidslivet. Det vil kunne bidra til bedre omstillingsmuligheter for den enkelte og gjøre det lettere for virksomheter å få tak i kompetansen de har behov for.

I tillegg ønsker Virke å legge til behovet for økt satsing på fag- og yrkesopplæringen. Virke mener det er behov for en utredning som konkretiserer virkemidler som kan bidra til å styrke den yrkesfaglige veien. Vi har i dag ikke nok kunnskap om sammenhengen mellom tilskudd og hva vi ønsker å oppnå. Med stramme budsjetter kan vi ikke håpe på friske midler, derfor vil det handle om omfordeling framover. Vi trenger konkrete tiltak som kan realisere overordnede politiske mål. Det er etter vårt syn derfor behov for en gjennomgang av økonomiske prioriteringer til UH-sektoren dersom vi skal realisere målet om vekst innen yrkesfag. Nye kompetansebehov vil trolig kreve en transformasjon av finansieringssystemet.

Videre har Virke følgende innspill til utkastet som ble sendt ut som sakspapir til møtet 20. oktober:

- Kompetansemangel hemmer ikke bare veksten av ny grønn *industri*, men nye grønne *næringer*. Vi viser til innspillet før sommeren hvor vi utdyper at grønn omstilling er noe som vil måtte skje i hele arbeidslivet dersom vi skal nå klimamålene. Virke ber om at utsynsmeldingen tar innover seg skiftet som må skje i hele arbeidslivet der kompetansebehov og grønn omstilling omtales.
- Til setningen «Manglende rekruttering til et yrke kan også skyldes at virksomhetene i for liten grad stiller med læreplasser eller praksisplasser.» mener vi bildet må nyanseres. Vi kjenner oss i liten grad igjen i årsakssammenhengen som benyttes i utkastet om at der det er manglende rekruttering til et yrke, så er årsaken mangel på læreplasser. Snarere tvert imot opplever flere av medlemsbedriftene til Virke innenfor ulike bransjer at de ikke får fylt opp læreplasser på grunn av mangel på søkere. Utdanningen er særlig stor innen yrkessjåfør- og kokkefaget. Virke viser til kunnskapsgrunnlaget fra [Utdanningsdirektoratet](#) som oppsummerer årsakene til hindringer for hvorfor ikke flere søkere får læreplass for mer informasjon om utfordringsbildet.

- Til setningen «En vedvarende utfordring er at de som trenger det mest, deltar minst i kompetanseutvikling i arbeidslivet.», legger Virke til grunn at det som egentlig menes er at de som har kortest formell utdanning deltar minst i etter- og videreutdanning. Vi ønsker i den forbindelse å vise til de øvrige resultatene i Lærevilkårsmonitoren om andelen som oppgir å ha et læringsintensivt arbeid. Her er forskjellene langt mindre mellom de som har kort og lang utdanning. I forlengelse av å også omtale de resultatene hadde det vært naturlig å komme inn på all kompetansebyggingen som skjer i arbeidslivet i påfølgende avsnitt.

Med vennlig hilsen

Arild Grande

Konstituert leder politikk og kommunikasjon